

KansalaisAreena ry

Helsinki 25.3.2013

Kansalaisareena ry:n kannanotto kuntalain uudistamiseen,

Kansalaisareena näkee erittäin tärkeänä, että kuntalain uudistamisen yhteydessä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia laajennetaan nykyisestä. Suomessa poikkeuksellisen suuri osa kansalaisista kokee omat vaikuttamismahdollisuutensa pieniksi. Tämä koskee erityisesti nuoria.

Kannatamme äänioikeusikärajan alentamista 16 vuoteen niiden tutkimustulosten vuoksi, jotka osoittavat että mitä nuorempana kansalaiset oppivat erilaiset vaikuttamisen tavat, sitä helpompaa ja kannustavampaa vaikuttaminen heille myös myöhemmällä iällä on.

Kannatamme suoran, sitovan kansanäänestyksen käyttöön ottoa, mikäli tietty määrä kuntalaisia on aloitteen sellaisesta tehnyt. Pidämme myös tärkeänä, että kansanäänestyksen tulos on velvoittava. On tärkeätä, että kuntalaisilla on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa: ei vain näennäistä vaikuttamismahdollisuutta, joka ei toteudu, jos äänestyksen tulos ei ole odotettu.

Erilaiset lähidemokratian kehittämisen ja osallistuvan budjetoinnin menetelmät, sähköinen äänestys ym. ovat kehityslinjoja, jotka tulee huomioida kuntalain uudistuksessa tärkeinä uusina mahdollisuuksina lisätä osallisuutta yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Edustuksellisen demokratian rinnalle on vahvasti kehitettävä deliberatiivista demokratiaa osallistumisen tasojen ja tapojen lisääntymiseksi ja yhteiskunnallisen legitimitetin sitä kautta vahvistumiseksi.

Kunnanosa- ja hallinnon rakenteiden kehittämisessä on tärkeätä huomioida se, että päätöksenteko ei entisestään kapeudu yhä harvemmille, vaan tavoitteena on oltava, että elävä yhteys ihmisten ja alueiden kehittämisen välillä säilyy. Mikäli kunnanosa- ja hallintoon päädytään, on sillä oltava myös selkeää budjettivaltaa. Kun koko kuntarakenteen kuva on kesken, emme ota kantaa siihen, olisiko kunnanosa- ja hallinnon lainsäädännön oltava velvoittavaa vai riittäisikö, että se on mahdollistavaa.

Kuntalaisten osallistumisen esteettömyydestä tulee kuntalaissa huolehtia. Pidämme esimerkiksi tärkeänä selkokielen asioiden esittämistavan laajentamista ja selkokielisyyteen velvoittamisen huomioimista kuntalaissa. Myös isojen maahanmuuttajaryhmien äidinkielellä olevan osallistumiseen kannustavan aineiston saatavilla olo keskeisissä päätöksenteon kohteena olevissa asioissa on tärkeätä, ja se on huomioitava myös kuntalaissa.

KansalaisAreena ry

Kuntalaissa on tärkeitä säätää myös verkkotiedottamisesta.

Esimerkiksi nuorisolain 8 §:ssä on säädelty nuorten osallisuudesta ja kuulemisesta. Samantyyppinen kuulemisen ja osallisuuden sääntely on hyvä saada myös kuntalakiin erityisryhmien osalta.

Kuntalaissa on tärkeitä luoda mahdollistavia rakenteellisia puitteita niin organisoidulle vapaaehtoistyölle kuin omaehtoiseen toimintaan kannustamisellekin. Vapaaehtoinen ja omaehtoinen toiminta on jokaisen kuntalaisen kansalais- ja kuntalaisoikeus. Kunta on viime kädessä yhtä vahva ja elävä, kuin on sen asukkaiden toimintakyky; halu toimia, elää ja vaikuttaa omassa kunnassaan. Vapaaehtoinen ja omaehtoinen toimintaa edistää aktiivista kansalaisuutta, vahvistaa yhteisöjä, parantaa elämänlaatua, lisää terveitä elinvuosia, luo onnellisuutta ja tarjoaa elämänmittaista oppimista. Kunnat ovat avainasemassa siinä, miten yhteisöllisyys ja hyvinvointi sitä kautta kunnissa vahvistuvat.

Kuntalaissa on velvoitettava kuntia luomaan suotuisia rakenteita vapaaehtoiselle ja omaehtoiselle toiminnalle. Näitä rakenteita voidaan luoda esimerkiksi vahvistamalla kuntakumppanuuksia yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa; tarjoamalla ja rakentamalla kokoontumistiloja; jakamalla avustuksia ja antamalla henkilöresursseja; huomioimalla yhteisöjen tarpeet laajentamalla tilojen yhteiskäyttöä (esim. koulut, liikuntapaikat); laajentamalla kirjastojen toimintaa vaikkapa vapaaehtoistoiminnan info- ja välityspisteiksi jne. Kunnat ovat alueidensa yhteisöllisyyttä kannattelevaa perusinfraa. Kun palvelutuotantoa ja kuntien rakenteita uudelleen järjestellään, on tärkeitä huolehtia siitä, että yhteisöjen toimintaedellytykset säilyvät. Omaehtoinen toiminta voi suotuisissa olosuhteissa olla kunnan kannalta lähes ilmaista. Vapaaehtoistoiminta ei sen sijaan ole koskaan ilmaista.

Kunnat ovat avainasemassa luotaessa vapaaehtoistoiminnan kehittämiselle ja yhteisöllisyyden vahvistamiselle riittävää tukirakennetta ja rahoituspohjaa, mikä on tärkeitä huomioida kuntalaissa. Kuntalaissa on tarpeen velvoittaa kuntia tekemään suunnitelma kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan tukemiseksi.

Helsingissä 25. maaliskuuta 2013

Kansalaisareena ry

Markku Vaittinen

Markku Vaittinen
puheenjohtaja

Anitta Raitanen
toiminnanjohtaja